

LEESWIJZER APOSTOLISCHE EXHORTATIE EVANGELII GAUDIUM

Paus Franciscus gaf een krachtige en verfrissende impuls aan de oproep tot evangelisatie die reeds door zijn voorgangers was ingezet. In zijn apostolische exhortatie De vreugde van het evangelie (Evangelii gaudium, afkorting EG) schrijft hij: “Het is noodzakelijk om van een pastoraal van de verzorging over te gaan naar een echt missionaire pastoraal” (nr.15).

De leeswijzer voor de apostolische exhortatie focust dit werkjaar op de inleiding, hoofdstuk 2 en hoofdstuk 4 van het document. Deze hoofdstukken geven inhoud aan het begrip “missionair”, met vooral aandacht voor barmhartigheid en dialoog. Evangelisatie is onlosmakelijk met diaconie en ontmoeting verbonden.

We willen u deze leeswijzer aanbieden als steun om de tekst te lezen en met elkaar in gesprek te gaan. De uitwisseling kan u nieuwe inzichten geven, over wat u gelezen hebt, maar schept ook kansen elkaar als christen beter te leren kennen.

We wensen u alvast een mooie uitwisseling toe.

Hoe werkt de leeswijzer?

- De verschillende paragrafen in Evangelii Gaudium zijn genummerd. De leeswijzer bevat per paragraaf de essentie van deze paragraaf, verwoord in 1 zin.
- Na het lezen van de tekst, kan u samen met de groep de inhoud oproepen aan de hand van deze samenvatting, of van uw extra aantekeningen.
- Tussen de verschillende paragrafen staan enkele gespreksvragen die u op weg kunnen helpen. Het spreekt voor zich dat het gesprek zich niet tot die vragen moet beperken.

Inleiding

I. Een vreugde die zich vernieuwt en meedeelt

1. Doel van de exhortatie: een nieuwe etappe in de evangelisatie aanvatten (met centraal de vreugde) en toekomstwegen schetsen voor de Kerk
2. Vreugde van het evangelie tegenover individualistische droefheid (in de cultuur)
3. Alle evangelische vreugde vertrekt van een persoonlijke ontmoeting met Jezus
4. Vreugde in het OT: juich, jubel en vreugde bij Jesaja, Zacharia, Sefanja
5. Vreugde in het NT: juich, jubel en vreugde bij Lucas, Johannes, Handelingen
6. Bron van alle vreugde: de persoonlijke zekerheid dat we oneindig bemind worden
7. Vreugde van het evangelie is ontmoeting met een Persoon, de altijd grotere liefde van God
8. De bron van evangelisatie is de vreugde van het evangelie: die (her)ontdekken en (mee)delen

Welke zin/gedachte/passage treft je in dit deel?

Vreugde vertrekt van een ontmoeting met Jezus. Komt er jou daarbij een Bijbels ontmoetingsverhaal voor ogen? Welk en waarom?
Heb je een favoriete Bijbelpassage die je vreugde schenkt wanneer ze je leest of hoort? Welke en waarom?

II. De innige en vertroostende vreugde van het evangeliseren

9. Goedheid groeit (vermenigvuldigt) wanneer je ze verspreidt (deelt).
10. Wie evangeliseert en vreugde deelt, groeit zelf in vreugde
11. Evangelisatie is altijd nieuw: creatief, fris, betekenisvol, sprekend
12. Evangeliseren is geen heroïsche taak van de mens, God is eerst aan zet, evangeliseren is meewerken met de Geest
13. Evangeliseren is 'her-inneren' van de levende geschiedenis van Jezus en de Kerk

III. De nieuwe evangelisatie voor het doorgeven van het geloof

14. De nieuwe evangelisatie voltrekt zich op drie domeinen: in de gewone pastoraal (voor de trouwe kerk-betrokken gelovigen), het doel is 'geestelijk groeien'; voor de gedoopten die niet leven naar hun doopsel, doel is 'de vreugde van het geloof teruggeven'; zij die Jezus Christus (nog) niet kennen of Hem altijd hebben afgewezen, doel: 'uitnodigen'. De Kerk groeit door 'aantrekking'
15. Missie komt voor de kerk op de eerste plaats. Kerk is missie.
16. Het werk van de synode en enkele persoonlijke accenten
17. De 7 hoofdstukken
18. Een welbepaalde evangeliserende stijl 'in alle activiteiten die u onderneemt'

Anderen laten delen in de vreugde van het geloof is de opdracht van elke gelovige. Paus Franciscus onderscheidt drie domeinen (met drie groepen van mensen). Waar en wanneer ontmoet je die drie groepen in de pastoraal/kerk? Zie je kansen om met hen evangeliserend op weg te gaan? Welke?

HOOFDSTUK II: HET GEMEENSCHAPPELIJKE ENGAGEMENT IN CRISIS

Lees eerst nr. 83-84; 96-97 en 108.

We mogen ons de vreugde van het evangeliseren niet laten ontnemen.

We mogen ons het evangelie niet laten ontnemen.

We mogen ons de missionaire kracht niet laten ontnemen.

Paus Franciscus spreekt in deze paragrafen forse, profetische woorden. Hij pleit ervoor om waakzaam te zijn voor de tekenen van de tijd en op zoek te gaan naar de vruchten van de Geest.

Welke tekenen van de tijd onderscheid je zelf? Wat typeert volgens jou in positieve (kansen) en negatieve (bedreigingen) zin onze samenleving (sociaal-economisch, cultureel-religieus)? Rangschik in twee kolommen en vergelijk ze in een later stadium met de onderscheiding die paus Franciscus aangeeft.

- 50. Paus Franciscus schetst de maatschappelijke context, 'op de wijze van een evangelisch onderscheiden'
- 51. Onderscheiden is meer dan zien, het is ook en vooral kiezen voor de vruchten van de goede geest en tegen de vruchten van de kwade geest

I. Enkele actuele uitdagingen

- 52. Positieve ontwikkelingen op het vlak van gezondheid, opvoeding en welzijn; negatieve ontwikkelingen: respectloze omgang met elkaar, toenemende sociale ongelijkheid

SOCIAAL-ECONOMISCHE UITDAGINGEN

- 53. Een economisering van de samenleving (mensen zijn louter consumenten, waarde wordt gemeten in termen van opbrengst, winst en verlies) met als rode draad mechanismen van uitsluiting
- 54. Economisering heeft sociaalpsychologische gevolgen: een mondialisering van onverschilligheid
- 55. Een van de oorzaken is de dominantie van het geld, ten koste van de mens
- 56. Oude afgoden zoals macht en bezit zijn springlevend
- 57. Er is dringend nood aan een ethische correctie, een ethisch fundament van het economische leven zodat geld, macht en bezit 'gerelativeerd' worden, en het welzijn van de mens weer centraal komt te staan
- 58. Die ethische correctie zal er pas komen als ook de politiek haar verantwoordelijkheid neemt
- 59. Sociale ongelijkheid is een voedingsbodem voor geweld
- 60. De economie is nu te eenzijdig gericht op consumptie en veroorzaakt teveel sociale ongelijkheid; arme landen worden bovendien 'klein' gehouden

CULTURELE UITDAGINGEN

- 61. Laïcisme, christenvervolging, subjectivering van de waarheid (geen gedeelde zaak meer)
- 62. Spektakelmaatschappij: perceptie komt voor realiteit. Gebrek aan respect voor culturele eigenheid van landen in het zuiden
- 63. Gevaar van geestelijke manipulatie door nieuwe religieuze bewegingen of een spiritualiteit zonder God.

- 64. Secularisering en een cultuur, van god los, leidt tot (moreel) relativisme en het privatiseren van geloof en godsdienst ('achter de voordeur')
- 65. Kerk: enerzijds geloofwaardig (op het vlak van solidariteit en hulp, onderwijs, vredeswerking, ...), maar bediscussieerd op andere terreinen
- 66. Verzwakking van onderlinge banden in een gezin; reductie van huwelijk tot louter affectieve voldoening
- 67. Geloof is een kracht van verbondenheid die onderlinge menselijke relaties geneest, bevordert en versterkt

INCULTURATIE VAN GELOOF

- 68. Een geëvangeliëerde volkse cultuur is een drager van wijsheid, van waarden als geloof en solidariteit
- 69. Culturele tradities (religieuze of seculiere) hebben steeds nood aan uitzuivering en rijping.
- 70. Volksgeloof is een kracht, maar mag niet ontaarden in sentimentalisme of overdreven vroomheid

UITDAGINGEN VANUIT STADSCULTUUR

- 71. Met gelovige ogen naar de stad kijken, leidt tot een positieve visie op de stad
- 72. In de stad is er ook religieus leven, maar anders dan op het platteland
- 73. De volledig nieuwe culturen in de stad 'zijn de plaats bij uitstek voor de nieuwe evangelisatie'
- 74. Belangrijk om aanwezig te zijn waar nieuwe verhalen en culturele paradigma's groeien, kerk als trekker van dialoog en verzoening
- 75. De kerk is geroepen om zich ten dienste te stellen van de dialoog tussen de heel verscheiden culturen in een stad. Het evangelie is het antwoord op de problemen van de stad, maar zal niet star en uniform mogen worden aangeboden.

II. Bekeringen van al wie in de pastoraal werkzaam zijn

Vanaf paragraaf 76 richt de paus de blik naar de kerk en de pastoraal. Ook daar wil hij een onderscheidend woord over spreken, sterktes en zwaktes, kansen en bedreigingen noemen. De profetische stem van paus Franciscus blijft klinken. Hij roept op om 'ja' te zeggen aan het goede en 'neen' te zeggen tegen het kwade.

- 76. Een woord van dank aan al wie in de pastoraal werkzaam is
- 77. We moeten mensen in de pastoraal bemoedigen, waarderen en ook wijzen op bekeringen waaraan ze blootgesteld zijn
- 78. We zien bij mensen in de pastoraal werkzaam: individualisme, identiteitscrisis en verflauwing van de ijver
- 79. Kritiek op kerk en evangelie leidt tot schaamtegevoel en minderwaardigheidscomplex, de vreugde van het geloof dooft uit en leidt tot verlangen gelijk te zijn aan de anderen
- 80. Een praktisch relativisme onder gelovigen: leven alsof God niet bestaat, er geen armen zijn, er geen anderen zijn, er geen verkondiging nodig is.

Neen aan ... -egoïstische verzuring: obsessieel begaan zijn met de persoonlijke ruimte en tijd (81) -pastorale verzuring: door idealen en successen boven realiteitszin en geduld te plaatsen (82) -gebrek aan geloof en vertrouwen: teveel pessimisme (85) -spiritueel consumptisme: echt geloof schenkt vrede en leven en bevordert solidaire verbondenheid (89-90) -vlucht in persoonlijke Godsrelatie zonder relatie met de ander (91) -wereldlijke spiritualiteit: onder het mom van God zoeken focussen op eigen eer en persoonlijk voordeel (93) -gnosticisme (enkel voor de uitverkorenen) en neo-pelaganisme (enkel op eigen kracht): 'narcistisch en autoritair elitarisme' (94) -uitingen van wereldlijke spiritualiteit: de valse vreugde van een egocentrische genoegdoening (95) -oorlog onder elkaar: afgunst, rivaliteit, concurrentie, conflict, controverse (98) -kwaadsprekerij, laster, wraak, jaloezie (100)	Ja aan ... -gelovig doorleven van woestijnervaring: ontdekking van de kern van geloof en leven (86) -nieuwe verbanden: contact maken, ontmoeting, ernaartoe (87) -sociale dimensie van het evangelie: wantrouwen overstijgen, reëel contact maken (88) -mystieke en contemplatieve broederlijkheid: de grootheid van de naaste zien en ongemakken van samenleven verdragen (92) -broederlijke verbondenheid die aantrekkelijk en verhelderend is: gun elkaar succes en besef dat we in hetzelfde bootje zitten (99) -vergeving en verzoening onder elkaar, bidden voor diegene op wie je boos bent (101)
<i>Bij welke 'nee' en 'ja' blijf je hangen? Waarom?</i> <i>Paragraaf 82 beschrijft meer in detail de oorzaken van pastorale verzuring. Ben je het eens met paus Franciscus? Waarom (niet)?</i> <i>Paragraaf 92 beschrijft 'de genezing' van onderlinge relaties. Wanneer ervaar je in het team echte broederlijkheid die goed doet?</i>	
Kerkelijke uitdagingen -de vorming van leken, de afbouw van klerikalisme en de evangelisatie van beroeps- en intellectuele categorieën (102) -meer ruimte (en beslissingsmacht) geven aan vrouwen in de Kerk (103) -gezag verbonden aan wijding beter begrijpen en uitoefenen, als dienst aan het volk, de grote waardigheid komt van het doopsel (104) -investeren in jongerenpastoraal, door te luisteren en in gesprek te gaan (105) -jongeren begeleiden is ieders taak en de noodzaak dat zij zelf meer een hoofdrol spelen (106) -roepingenpastoraal: roepingen ontstaan in de schoot van een levendige en enthousiaste gemeenschap, aandacht voor een betere selectie van priesterkandidaten (107)	
<i>Paus Franciscus noemt vanaf paragraaf 102, naast sterktes en zwaktes, ook enkele kerkelijke uitdagingen. Welke uitdaging wil je zelf onderlijnen? Waarom? Zie je er zelf nog andere?</i>	

108. Jongere en oudere personen zijn de hoop van het volk, creativiteit en wijsheid samen.

109. We mogen ons de missionaire kracht niet laten ontnemen.

Hoofdstuk IV: DE SOCIALE DIMENSIE VAN EVANGELISATIE

Lees eerst 198 en 238 (de theologische basis van de zorg voor de armen, de barmhartigheid eigen aan de evangelisatie, en de nood aan dialoog in de verkondiging)

176. De integrale betekenis van evangelisatie vervormt als we de sociale dimensie ervan niet expliciteren

I. De betekenis van het kerygma voor de gemeenschap en het sociale weefsel

177. In het hart van het evangelie staat het leven in gemeenschap en betrokkenheid op ander, geen eerste verkondiging zonder naastenliefde in praktijk

178. Je bemind weten door God brengt een fundamentele grondhouding tot stand: het goed van de ander nastreven

179. De band tussen kerygma en naastenliefde lees je in de Schrift en daar vind je de klemtoon op 'het uit zichzelf treden naar de ander toe'

180. De theologie van het Rijk Gods: God beminnen die in de wereld heerst. Verkondiging is dat Rijk zoeken en aanwijzen

181. Het Rijk Gods raakt aan alles (alle mensen en heel de mens), het gaat om het criterium van universaliteit.

Paus Franciscus wijst op de nauwe band tussen verkondiging en liefde voor de naaste. In de Schrift horen ze onlosmakelijk samen. Welk verhaal uit de Bijbel heeft voor jou die sprekende kracht? Waarom?

182. We kunnen niet nalaten concreet te zijn, en herders hebben het recht hun opinie kenbaar te maken over alles wat het leven van mensen betreft, godsdienst raakt aan het publieke leven

183. Geen godsdienst terugdringen in privésfeer. Een echt geloof draagt in zich een diep verlangen de wereld te veranderen. De aarde is ons gemeenschappelijk huis en wij zijn allen broeders

184. De betrokkenheid van de Kerk op de wereld vind je in de sociale leer van de Kerk.

185. Twee kwesties die paus Franciscus nader uitwerkt: sociale integratie van de armen en bouwen aan vrede en sociale dialoog.

Paus Franciscus wijst op de sociale leer van de kerk. Heb je zelf al ooit het Compendium van de sociale leer van de Kerk in handen gehad? Zo ja, wat was de aanleiding? Zo nee, waarom niet?

II. De sociale integratie van de armen

186. De zorg voor de armen steunt op Christus die zelf arm is geworden
187. Bijbelse bronnen (OT en NT) van de bevrijding en de ontwikkeling van de armen
188. Bevrijding is structurele én dagelijkse solidariteit. Solidariteit is denken in termen van gemeenschap, voorrang van leven van allen op toe-eigenen van de goederen door enkelen
189. Solidariteit is de sociale functie van eigendom en de universele bestemming van goederen zien.
190. De (individuele) mensenrechten moeten in balans zijn met de sociale grondrechten en rechten van volkeren
191. De verwoording van de zorg voor de armen door de Braziliaanse bisschoppen.
192. Solidariteit gaat verder dan bed, bad, brood (ook opvoeding, werk, toegang tot gezondheidszorg, cultuur, ...)
193. Een centrale betekenis van de barmhartigheid in de Schrift
194. Het waarmerk van de barmhartigheid in de Schrift is de concrete uitoefening ervan
195. Vergeet de armen niet (Ga 2, 10)!
196. Oproep om hen niet te vergeten
197. De armen hebben een bijzondere plaats in het hart van God (2 Kor 8, 9), die zelf arm geworden is door mens onder de mensen te worden
198. De optie voor de armen is dus allereerst een theologische categorie, de armen zijn eerst plaats van Godsopenbaring voor ze 'voorwerp' van zorg zijn. Dit grondt 'de voorkeursoptie' voor de armen. 'Ze hebben ons veel te leren.'
199. Barmhartigheid begint met aandacht voor de ander en aandacht is 'de ander bevestigen in zijn/haar goedheid'.
200. De voorkeursoptie dient vooral tot uiting te komen in een bevoorrechte en prioritaire religieuze aandacht.
201. Zorg en aandacht voor de armen en sociale rechtvaardigheid is een zending voor elke christen.
- Er is vast en zeker op de parochie een diaconale werking, een concrete zorg voor kwetsbare mensen en mensen in armoede. Sta er even bij stil. Let eens niet op wat de parochie voor hun doet, maar wel voor hoe die mensen jullie iets laten oplichten van Gods rijk. Wat hebben zij ons te zeggen en horen we hun stem?**
202. Sociale ongelijkheid moet aangepakt worden, ze is de wortel van veel kwalen in de samenleving
203. Economie mag zich niet loskoppelen van ethiek, in het bijzonder van de relatie tot de waardigheid van elke mens
204. Economische groei is nodig maar een eerlijke verdeling evenzeer
205. Politiek mag zich niet loskoppelen van ethiek, in het bijzonder van het algemeen welzijn. Openheid voor transcendentie breekt economie en politiek open
206. Nood aan een mondiale aanpak, een mondiaal beheer van 'de zorg voor het huis'

207. De Kerk valt uiteen als ze solidariteit niet concreet maakt
208. De paus verontschuldigt zich voor zijn scherpe woorden
209. Jezus identificeert zich met de minsten in het evangelie en daarom moeten we zorg dragen voor de minsten
210. Wie? Daklozen, verslaafden, vluchtelingen, inheemse volkeren, bejaarden. 'De migranten gaan mij bijzonder ter harte omdat ik herder ben van een kerk zonder grenzen.'
211. Wie? Slachtoffers van mensenhandel, prostitutie
212. Wie? Vrouwen die lijden onder uitsluiting, mishandeling en geweld
213. Wie? De ongeboren kinderen, het ongeboren leven
214. Een principiële stellingname maar met alle begrip voor mensen in zo'n moeilijke situaties.
215. Wie? Zorg voor de kwetsbaren reikt ook zover als zorg voor de kwetsbare natuur.
216. Concluderende oproep: zorg voor de kwetsbaarheid van de mens en de wereld waarin we leven

Paus Franciscus laat zijn licht schijnen op politiek en economie. Welke solidariteitsacties van de kerk dragen volgens jou concreet bij aan de realisatie van die ambities? Hoe probeer je als geloofsgemeenschap die structurele aanpak van armoede en ongelijkheid in het oog te houden?

III. Het algemeen welzijn en de sociale vrede

217. Het evangelie spreekt ook over de vrede.
218. (schijnbare) sociale vrede is geen excuus om de strijd tegen ongelijkheid te stoppen.
219. Vrede is meer dan afwezigheid van oorlog, het is streven naar meer rechtvaardigheid.
220. Een volk is meer dan een losse verzameling burgers, samen betrokken in een cultuur van ontmoeting.
221. Er zijn vier principes die vrede opbouwen (één volk met harmonie van verschillen) en eigen zijn aan de bipolaire spanningen van een sociale realiteit.
- 222. Tijd gaat boven ruimte**
223. In de spanning tussen volheid en begrensdheid gaan staan. Veeleer processen op gang zetten dan ruimtes bezetten of synodaliteit (samen op weg)
224. Vrede heeft te maken met processen die 'leiden tot de opbouw van een volk'
225. De vooruitgang op het vlak van menselijke waardigheid is geschikt als criterium van evangelisatie
226. Conflicten niet uit weg gaan, maar ermee op weg gaan, proberen erdoorheen te gaan
227. De derde weg: uithouden, oplossen en een nieuwe stap in zien

228. Eenheid gaat boven conflict: streven naar een oplossing op een hoger niveau en de waarde van de tegengestelde polen bewaren

229. Er is geen sociale vrede mogelijk zonder vrede in het eigen hart

230. Vrede is een verzoende verscheidenheid

231. Werkelijkheid gaat boven de idee.

232. Laten we bewust zijn dat onze ideeën over de realiteit nooit helemaal recht doen aan de realiteit, die is altijd rijker.

233. Dat de werkelijkheid voorgaat op de idee, is een gevolg van de logica van incarnatie en het in praktijk brengen ervan

234. Het geheel gaat boven het deel. We moeten ook globalisering en lokalisatie samen denken en houden.

235. Het geheel is meer dan het deel en meer dan de som van de delen. De goede weg is integratie, verbinden van de delen en het altijd grotere zien

236. Het model is niet de sfeer (globe), wel het veelvlak dat delen laat samenvloeien die desondanks hun originaliteit bewaren

237. Het evangelie draagt in zich een criterium van totaliteit die haar eigen is: verkonding aan iedereen, waardigheid voor elke mens en de gehele mens, eenheid van alle volkeren met respect voor verscheidenheid

In deze paragrafen anticipeert paus Franciscus op het belang van het synodale denken en leiding geven: samen op weg gaan, overleggen, geduld oefenen, conflicten wijs aanpakken, ... Leeft die synodale geest bij jullie in het team? Kun je die aanwijzen?

IV. De sociale dialoog als bijdrage aan de vrede

238. Dialoog op drie terreinen: met de staat, de samenleving en de andere gelovigen die geen deel uitmaken van de kerk

239. Bereid zijn om samen te werken met autoriteiten voor het grote universele goed

240. De eerste verantwoordelijkheid voor het algemeen welzijn ligt bij de staat

241. De kerk werkt samen met de verschillende sociale krachten

242. Dialoog? Tussen wetenschap en geloof. 'Het geloof vreest de rede niet; het gaat integendeel ernaar op zoek en geeft haar vertrouwen'

243. Waardering voor de wetenschap, in het besef van de grenzen van de wetenschappelijke rationaliteit

244. Dialoog? Tussen verschillende christelijke denominaties.

245. Groet aan orthodoxen en anglicanen

246. Oecumene vertrekt van het geloof dat de Geest in de ander werkt en ons iets te leren geeft

247. Dialoog? Tussen christenen en joden

248. Excuus voor de medeplichtigheid van sommige christenen aan de Jodenvervolgung
249. Waardering voor de Hebreeuwse Bijbel
250. Dialoog? Tussen christenen en andere religieuze gemeenschappen.
251. Dialoog is geen syncretisme, wel 'trouw blijven aan de diepste overtuigingen en de openheid om de ander te begrijpen', de band tussen dialoog en verkondiging behouden
252. Dialoog? Tussen christenen en moslims. Kinderen van Abraham, trouw aan gebed en zin voor riten, de transcendentie van God en het belang van ethiek.
253. Diplomatie: principe van wederkerigheid het Westen en de moslimlanden
254. De bevrijdende kracht van de Geest in de riten, symbolen en sacrale uitdrukkingen van niet-christenen.
255. Pleidooi voor godsdienstvrijheid als mensenrecht en een gezond pluralisme
256. Oproep tot respect voor heilige geschriften, die ook een ruimere dan een confessionele betekenis hebben
257. Dialoog? Tussen christenen en hen die geen religieuze traditie erkennen maar eerlijk op zoek zijn naar waarheid, goedheid en schoonheid
258. Conclusie

Paus Franciscus plaatst in het vierde hoofdstuk de verkondiging in een sociaal perspectief, dat van de barmhartigheid (bijzondere aandacht voor de armen) enerzijds en de dialoog (opbouw van algemeen welzijn en vrede) anderzijds. Dat sociale perspectief maakt de oproep concreet van EG.

Met welke mensen waar je vandaag als parochie weinig of geen contact mee hebt, zou je graag in dialoog gaan? Wat houdt je tegen om een stap te zetten? Wie of wat zou je daarbij kunnen helpen?